

أصول العقيدة - بشتو

د عقیدے بنیادی خبرے

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالزلفي

237

هاتف: ٤٢٣٤٤٦٦ ٠١٦ فاكس: ٤٢٣٤٤٧٧ ٠١٦

أصول العقيدة - اللغة البشتو

د عقیدے بنیادی خبرے

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد
ونوعية الجاليات بالزلفي

أصول العقيدة

أعدّه وترجمه للغة البشتو

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد و توعية الجاليات بالزلفي
الطبعة الأولى: ١٤٣٩/٨ هـ

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالزلفي
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر
المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالزلفي
أصول العقيدة- الزلفي، ١٤٣٩ هـ
ردمك: ٩٧٨-٦٠٣-٨٢٤٣-٠٨-٤
(النص باللغة البشتو)
١- العقيدة الإسلامية أ- العنوان

١٤٣٩/٦٣٥٤

ديوي ٢٤٠

رقم الايداع: ١٤٣٩/٦٣٥٤

ردمك: ٩٧٨-٦٠٣-٨٢٤٣-٠٨-٤

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د عقیدے بنیادی خبرے

د توحید پیژندنہ او د توحید قسمونه

توحید:

هغه کارونه چه الله تعالی پورے خاص وی په هغه کښې الله تعالی ایکی یو گنرل، او د عبادت ټول قسمونه الله تعالی لره خاص کولو ته توحید وئیلے شی . دا هغه لوی کار دے چه الله تعالی پدے حکم کړیدے. الله پاک فرمائی: ﴿قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ﴾ {الاحلاص: ۱} ترجمه: او وایه هغه الله پاک ایکی یو دے. الله پاک فرمائی: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ {الذاریات: ۵۶} ترجمه: اونه دی پیدا کړی ما پیریان او انسانان مگر دے دپاره چه زما بندگی وکړی. الله پاک فرمائی: ﴿وَاعْبُدُوا اللهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ {النساء: ۳۶} ترجمه: او بندگی وکړئ د الله پاک او مه شریکوی د هغه سره هیڅ شے .

توحید په درے قسمه دے (۱) توحید ربوبیت (۲) توحید الوهیت (۳) توحید أسماء والصفات.

(۱) توحید ربوبیت:

دے کائناتو پہ جو پرولو او چلولو کنبی اللہ پاک
ایکے یو کنرل. چہ اللہ پاک روزی ورکونکے ژوند
ورکونکے دے، او مرگ راوستونکی دے او د اللہ پاک پہ
اختیار کنبی د زمکے او د آسمانونو بادشاہی دہ. اللہ پاک
فرمائی: ﴿هَلْ مِنْ خَالِقِ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ﴾ {فاطر: ۳} ترجمہ: آیا شتہ دے پیدا
کوونکے سیوا د اللہ پاک نہ چہ روزی درکری تاسو تہ د
آسمان او د زمکے نہ، نشتہ حقدار د بندگی سیوا د ہغہ نہ
نو خرنگہ اہولے کیدیشی تاسو. اللہ پاک فرمائی: ﴿تَبَارَكَ
الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ {المملک: ۱}. ترجمہ:
خیرونہ (فائدے) ورکونکے ہغہ ذات دے چہ پہ لاس
کنبی ئے بادشاہی دہ، او ہغہ پہ ہر خہ باندے قدرت
لرونکے دے. پدے کائناتو کنبی چہ خہ موجود دی پہ ہر
خہ د اللہ پاک بادشاہی دہ، او اللہ پاک پکنبی خیل واک او
اختیار چلوی خرنگہ چہ وغواری. او ہرچہ ددے نظام پہ
چلولو کنبی اللہ پاک یو منل دی، نو پدے خبرہ یقین کول
ضروری دی چہ ددے تول مخلوق نظام چلولو کنبی اللہ پاک

ایکے یو دے۔ اللہ پاک فرمائی: ﴿أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ {الأعراف: ۵۴} ترجمہ: خبر شیء چہ اللہ پاک لره اختیار د پیدا کولو او حکم کولو دے، برکت ورکونکے دے اللہ پاک، پالونکے د تول عالم دے۔ د اللہ تعالیٰ دا قسم تدبیر او تصرفات تمام مخلوق ته شامل دے۔ ددے قسم توحید نه انکار شوک هم نکوی مگر شه لبر خلق شته چہ ظاهراً ئے خو انکار کرے دے لیکن دنه زرونه ئے پدے اقرار کوی۔ لکه خرنکه چہ اللہ پاک فرمائی: ﴿وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾ {النمل: ۱۴} ترجمہ: او انکار اوکرو دوی د معجزاتو نه او یقین کرے وو په هغه باندے زرونو د دوی د وجے د زیاتی او لوئی نه۔ صرف په توحید ربوبیت باندے اقرار کول اقرار کونکی ته فائده نه ورکوی خرنکه چہ مشرکانو ته په توحید ربوبیت باندے اقرار کولو شه فائده ورنکره، د هغوی په باره کنبی اللہ پاک فرمائی: ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولَنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ﴾ {العنكبوت: ۶۱} ترجمہ: او که چرے تپوس او کرے ته ددوی نه چہ چا پیدا کری دی آسمانونه او زمکه او د خپل حکم

لانڈے کرے ئے دے نمر او سپورمی خامخا دوی به وائی، اللہ پاک، پس خہ رنگہ ارولے شی دوی د حق نہ. ۲ توحید الوهیت: د عبادت تول قسمونه یواخے د اللہ تعالیٰ دپارہ کول پدے شان چہ یو انسان د اللہ پاک سرہ پہ عبادت کنسې ہیخ خوک شریک نکړی او نه غیر اللہ ته نزدیکت حاصل کړی. د توحید دا قسم د تولونه آهم او لوی دی. د همدے مقصد دپارہ اللہ پاک دا تول مخلوق پیدا کړے دے لکه خرنګه چہ اللہ پاک فرمائی: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ {الذاریات: ۵۶} ترجمه: او نه دی پیدا کړی ما پیریان او انسانان مګر دے دپارہ چہ زما عبادت وکړی. تول رسولان اللہ پاک دے دپارہ رالیبرلی دی، او کتابونه ئے دے دپارہ نازل کړے دي، اللہ پاک فرمائی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ {الأنبياء: ۲۵} ترجمه: او نه دی رالیبرلی مونږه مخکنسې ستا نه هیخ رسول مګر وحی کوله مونږ هغه ته چہ یقیناً نشته حقدار د بندګی سیوا زما نه پس بندګی خاص کړی مالره. دا هغه قسم د توحید دے چہ کله رسولانو ددے دعوت مشرکانو ته ورکړو نو هغوی انکار وکړو. د هغوی وینا اللہ

پاک پدے الفاظو رانقل کوی: [قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ] {الأعراف: ۷۰} ترجمہ: اووئیل دوی آیا راغله ئے ته مونبر ته دے دپاره چه مونبر بندگی اوکرو د یو الله، او پریردو هغه کسان چه بندگی ئے کوله مشرانو زمونبر. د غیر الله دپاره هیخ قسم عبادت کول جائز ندی، نه د یو نزدے شوی ملائک دپاره، او نه د یو عزتمند نبی رالیبرله شوی دپاره، او نه د بل یو نیک ولی دپاره، حُکمه چه عبادت د هیخ یو مخلوق جائز نه دے، بلکه عبادت صرف او صرف الله پاک پورے خاص دے.

(۳) توحید الاسماء والصفات :

هغه نومونه او صفتونه چه الله پاک د خپل حان دپاره ایخودی او ذکر کرے دے او هغه نومونه او صفتونه چه د الله رسول صلی الله علیه وسلم د الله پاک دپاره بیان کړیدی، پدے تولو باندے ایمان لرل. دا صفتونه او نومونه الله پاک لره په هغه طریقه ثابتول خرنکه چه د هغه د شان سره لائق دی، بغیر د تحریف (بدلون) نه، او بغیر د تعطیل (انکار کولو) نه او بغیر د تکییف (شکل بیانولو) او بغیر د تمثیل

(مثال بيانولو) نه منل. او د مجازی معني په ځای حقيقي معني باندے حمل کول ضروري دي. ((تحریف دیتہ وائی چه بغیر د دلیل نه د الله صفتونه او نومونه د خپلے ظاهري معني نه اړول. تعطیل: د الله د ټولو يا بعضو صفتونو نه انکار کول دي. تکييف: د الله د صفتونو کيفيت او طريقه په زړه يا ژبے سره بيانول دي، لکه داسے ووائی، د الله لاس داسے داسے دے. تمثيل: د الله تعالي صفتونه د مخلوق د صفتونو سره مشابه کول، يا دا عقیده ساتل چه دا د مخلوق د صفتونو سره مشابه (يو شان) دي. که کوم بعض نومونه د مخلوق د نومونو سره مشابه وي نو هغه صرف لفظي مشابهت دے، په حقيقت کي دواړو ترمينځ لوي فرق دے، لکه ((رحيم)) الله تعالي ته هم وائی، او د مخلوق په صفت کي هم راغله دے، خو د الله تعالي رحمت د هغه د شان لائق دے، او د مخلوق رحمت د زړه نرموالي او مهرباني کولو ته وئيلے شي.)) دارنگه هر هغه څه نفی کول چه الله پاک د خپل ذات نه نفی کړی وی، يا د هغه رسول صلی الله عليه وسلم د هغه د ذات نه نفی کړی وی. او هغه څيزونه چه د الله پاک او د رسول الله صلی الله عليه وسلم نه ثابتول او نفی کول ئے نه وی نقل شوي،

نو مونر بہ ہم پکنبې خاموشی اختیاره وو، نه به د هغي د ثابتولو کوشش کوؤ او نه به ترے انکار کوؤ.

د اسماء حسنی بعض مثالونه :

الله پاک خپل ځان په (الحی القيوم) باندے نامداره کړے دے. نو په مونرہ لازم دی چه ایمان ولرو پدے خبره چه الحی د الله پاک د نومونو نه یو نوم دی، او دارنگه دا خبره هم په مونرہ لازمه ده چه ایمان ولرو په هغه صفت چه ددے نوم نه معلومیري، چه هغه کامل ژوند دی چه مخکنبې ورباندے نشتوالی نه وؤ او روستو به ورباندے فناء نه راځي. او دغه رنگه الله پاک خپل ځان په (السمیع) باندے نامداره کړیدے. مونرہ به ایمان لرو چه السميع د الله پاک د نومونو نه یو نوم دے او سمع (آوریدل) د الله پاک د صفتونو نه یو صفت دے چه الله پاک آوریدل کوی څرنگه چه د هغه د شان سره لائق وی.

د الله پاک د بعض صفاتو مثالونه. الله پاک فرمائي: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ {المائدة : 64} ترجمه: او وائي

یہودیان لاس د اللہ پاک بند کرے شویدے، (اللہ پاک فرمائی:) بند دے کرپیشی لاسونہ د دوی، او لعنت کرے شویدے پہ دوی باندے پہ سبب د ہغے چہ دوی وویل، بلکہ دوارہ لاسونہ د اللہ پاک فراخہ دی، خرچ کوی خرنگہ چہ اوغوری۔ پدے آیت کنبی اللہ پاک خپل خان دپارہ دوه لاسونہ ثابت کپی دی او د هغوي دپارہ ئے دا صفت ثابت کرے دے چہ فراخہ خرچہ کونکی دی۔ نو پہ مونبر لازم دی چہ ایمان ولرو چہ د اللہ پاک دپارہ دوه لاسونہ دی پہ ورکرہ او نعمتونو باندے فراخہ دی۔ لیکن پہ زرہ کنبی بہ د هغے تصویر نہ جوړہ وؤ او نہ بہ پہ ژبہ پکنبی خبرے کوؤ چہ پہ داسے داسے طریقہ دی، او نہ بہ د مخلوق د لاسونو سرہ تشبیه ورکوؤ، ځکه چہ اللہ پاک فرمائی: ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ {الشورى: ۱۱} ترجمہ: د هغه پشان هیخ نیشته او هغه هر څه اوری هر څه وینی۔ ددے قسم توحید خلاصہ دادہ چہ پہ مونبرہ لازم دی چہ اللہ پاک لره به هغه څه ثابتوؤ چہ د خپل خان دپارہ ئے ثابت کپی وی، یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ورله بیان کپی وی۔ او هر هغه څه به د اللہ پاک د ذات نه نفی کوؤ چہ اللہ پاک

د خپل ذات نه نفی کړی وی، او یا رسول الله صلی الله علیه وسلم ترے نفی کړی وی، دا اصول په ټولو اسماء او صفات کښې چلیږی. یعنی بغیر د تحریف (بدلولو) نه، بغیر د تمثیل (مثال بیانولو) نه، بغیر د تکییف (شکل بیانولو) نه او بغیر د تعطیل (د معنی نه انکار کولو) نه ټول اسماء او صفات د الله پاک منل .

د کلمه توحید لا اله الا الله معنی

لا اله الا الله : دا د دین بنیاد دے. په دین اسلام کښې ددے اوچت مقام دے. دا اول رکن دی د ارکانو د اسلام نه، او اوچته خانگه ده د خانگو د ایمان نه، تر هغه عملونه نه قبلېږی تر خو چه پدے کلمه اقرار ونکړی، او په معنی ئه ځان پوهه نکړی، او ددے د تقاضا مطابق عمل ونکړی. د توحید د کلمے صحیح معنی اختیارولو نه علاوه خلاصی نشته چه هغه دا ده (لا معبود حق الا الله) د الله پاک نه علاوه هیڅ معبود (حقدار د عبادت) په حقه نشته. دا معنی تقاضا کوی چه د یو الله عبادت به کولے شي او د غیر الله هر قسم عبادت به پرینودلے شي. او ددے داسے معنی کول ښکاره خطائې ده چه د الله نه علاوه بل خالق

نشتہ دے، د اللہ نہ علاوہ بل پہ موجودولو باندے قادر نشتہ دے، یا د اللہ نہ علاوہ بل حقیقی موجود نشتہ دے۔ پدے معنو کنبی توحید ربوییت خوشتہ لیکن توحید الوہیت پکنبی نشتہ، او ددے کلمے اصل خوشتہ توحید الوہیت دے۔

د توحید د کلمی ار کان :

ددے کلمے دوہ رکنہ دی، (۱) نفی: (لا الہ)، دا کلمہ د ہر خیز نہ د الوہیت نفی کوی۔ یعنی ہیخ (حق) معبود نشتہ۔

(۲) اثبات: (الا اللہ)، دا کلمہ د یو اللہ تعالیٰ الوہیت (معبود کیدل) ثابتوی۔ حکہ چہ د اللہ پاک نہ علاوہ د بل چا بندگی ونکرے شی، او نہ د بندگی خہ حصہ د غیر اللہ دپارہ وکرے شی۔ چا چہ پدے کلمہ اقرار وکرو، او ددے پہ معنی ئے خان پوہہ کرو، او ددے پہ تقاضا ئے عمل وکرو چہ د شرک نفی کول او د توحید ثابتول دی، ددے د تقاضا مطابق د مضبوط یقین سرہ ئے عمل وکرو دا رشتینی مسلمان دے۔ او چا چہ پہ دے کلمہ عمل وکرو بغیر د عقیدے او یقین نہ، نو دا منافق دے، او چا چہ ددے خلاف عمل وکرو یعنی

شرک ئے وکړو، نو دا مشرک او کافر دے اگر که په ژبه باندے د توحید کلمه وائی

د کلمه توحید: لا اله الا الله: فضیلت

د توحید د کلمے ډیر فضائل او فوائد راغلی دی، بعض د هغه نه دادی: (۱) موحد انسان چه د گناهونو د وجے نه د جهنم مستحق شوے وی، کلمه دا توحید د هغه او د جهنم مینځ کښې د همیشوالی نه مانع جوړیږی، نبی اکرم صلی الله علیه واله وسلم فرمایلی دی: «يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزُنْ شَعِيرَةٌ مِنْ خَيْرٍ، وَيَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزُنْ بُرَّةٌ مِنْ خَيْرٍ، وَيَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزُنْ ذَرَّةٌ مِنْ خَيْرٍ» متفق علیه [۱۹۳/۴۴] ترجمه: د اور نه به راوځی چا چه لا اله الا الله ووئیلی وی او د هغه په زړه کښې ئے د ورښے د دانے په اندازه خیر (ایمان) وی. او د اور نه به راوځی چا چه لا اله الا الله ووئیلی وی او د هغه په زړه کښې د غنم د دانے په اندازه خیر (ایمان) وی، او د اور نه به راوځی چا چه لا اله الا الله ووئیلی وی او د هغه په زړه کښې د یوے ذرے په اندازه خیر (ایمان) وی. (۲) انسانان او پیریان د توحید په خاطر پیدا شوی دی، الله پاک فرمائی: «وَمَا خَلَقْتُ

الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ» الذاریات: ۶۵ ترجمہ: مانی پیدا کری پیریاں اوانسانان مگر ددے دپارہ چہ زما بندگی وکری. د یعبدون معنی ده، یوجدون. یعنی زما توحید و منی، او ما په بندگی سره یوازی کری.

(۳) د کلمہ توحید دپارہ الله پاک رسولان رالیبرلی دی، او کتابونه ئے نازل کری دی، الله پاک فرمائی: «وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ» الانبیاء (۲۵). ترجمہ: اوندے لیبرلے مونبر مخکنی ستانه هیخ یو رسول مگر وحی کوله مونبر هغه ته چہ یقیناً نشته حقدار د بندگی سیوا زما نه پس مالره بندگی خاص کری.

(۴) د تولو رسولانو دعوت ددے کلمے نه شروع شویدے، د رسولانو اول دعوت هم دا کلمه ده، هر یو رسول به خپل قوم ته وئیل: «يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ» الاعراف: ۵۹ ترجمہ: اے قومه حما! بندگی خاص کری الله پاک لره، نشته تاسولره خوک معبود سیوا دهغه نه.

د کلمہ توحید لا الہ الا اللہ شرطونہ :

لا الہ الا اللہ دپارہ اُوہ (۷) شرطونہ دی، ددے اقرار تر ہغہ وخت پورے نہ صحیح کیری تر خو چہ یو بندہ دغہ تول پورہ نکری، او د ہغے اہتمام ونکری بغیر د ماتولو د خہ شی د ہغی نہ.

(۱) العلم : حآن پوہہ کول د کلمے پہ اول جزء نفی (لا الہ) او دویم جزء اثبات (الا اللہ) باندے، او ددے وجے نہ کوم عمل چہ لازم وی د ہغے علم ہم لازم وی. کلہ چہ بندہ پدے پوہہ شی چہ اللہ پاک یواخی حق معبود دے، او د غیر اللہ بندگی باطلہ دہ نو دے عالم شو پہ صحیح معنی ددے کلمے باندے پہ حقہ سرہ اللہ پاک فرمائی : «فَاعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» محمد: ۱۹. ترجمہ: پس پوہہ شہ چہ یقیناً نشتہ حقدار د بندگی سیوا د اللہ تعالیٰ نہ. عن عثمان رضی اللہ عنہ عن النبی کریم صلی اللہ علیہ والہ وسلم قال: «مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ» (مسلم: ۲۶) ترجمہ : عثمان رضی اللہ عنہ د نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم نہ روایت کوی چہ ہغہ فرمائی دی شوک چہ وفات شو او پدے خبرہ پوہیدو (یقین کونکی وو) چہ (لا الہ الا اللہ) یعنی نشتہ حقدار د بندگی

سیوا د الله پاک نہ، نو جنت ته به داخلیری. (۲) الیقین: ددے مطلب دادے چه د کلمے الفاظ پداسے طریقہ ووئیلی شی چه زړه ئے د یقین او اطمینان نه ډک وی، د انسانانو او پیریانو شیطانانو د وسوسو نه ئے زړه پاک وی، ددے کلمے په معنی او مقصد باندے مضبوط یقین لری، ورسره دا کلمه ادا کړی لکه خرنګه چه الله پاک فرمائی: «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَزْتَابُوا» الحجرات: ۱۵ ترجمه: یقیناً مؤمنان هغه کسان دی چه ایمان ئے راورپدے په الله پاک، او په رسول د هغه باندے، بیا ئے هیخ شک ندے کړے. وعن ابی هريرة رضی الله عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال: « أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ لَا يَلْقَى اللَّهُ بِهَيْمًا عَبْدٌ غَيْرَ شَاكٍ فِيهِمَا إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ » [مسلم ۲۷] ترجمه: د ابوهریره رضی الله عنه نه روایت دے چه یقیناً رسول الله صلی الله علیه واله وسلم وفرمایل: «زه گواهی کوم چه نشته حقدار د بندګی سیوا د الله پاک نه، او زه د الله حق رسول یم». د الله سره نه میل او ویری یو بنده پدے دواړو گواهیو باندے په داسے حال کی چه هیخ قسم شک ئے پکښې نه وي کړے مګر جنت ته به داخل شی.

(۳) القبول: یعنی د کلمہ توحید تقاضا زہ او ژبے سرہ قبول او د شارع د طرفہ د راغلی خبرو تصدیق کول او کومہ خبرہ چہ د نبی کریم صلی اللہ علیہ والہ وسلم نہ صحیح ثابتہ شی پہ ہغے پورہ طریقے سرہ ایمان راوړل. اللہ پاک فرمائی: «آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ» البقرة: ۲۸۵ ترجمہ: ایمان راوړیدے رسول اللہ صلی اللہ علیہ والہ وسلم پہ ہغہ خہ چہ نازل کړے شویدی ہغہ تہ د طرفہ د رب د ہغہ نہ او مومنانو ہم، ټولو ایمان راوړے پہ اللہ پاک او پہ ملائکو د ہغہ او کتابونو د ہغہ او رسولانو د ہغہ او (وائی دوی) جدائی نہ کوؤ (پہ ایمان راوړلو کښې) پہ مینځ د ہیچا کښې د رسولانونہ او وائی دوی او وړیدلو مونږ او تابعداری کوو مونږ، غواړو بخنہ ستانہ اے ربہ ځمونږہ ! او تا تہ دی درگرځیدل د ټولو ددے کلمے انکار او نہ قبولو کښې ہغہ څوک داخل دی چہ د شریعت پہ بعض احکامو باندے اعتراضونہ کوی او یائے رد کوی څرنگہ چہ بعض خلق د غلا او زنا پہ حدودو اعتراض کوی، د یو نہ زیاتے ښځے

کول، او د میراث پہ احکامو اعتراض کوی او داسے نور احکام واخله. اللہ پاک فرمائی: «وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُمْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ» [الاحزاب: ۳۶]. ترجمہ: او ندی مناسب مؤمن سپری او مومنے بنخے لره کله چه فیصله وکړی اللہ پاک او رسول د هغه د یو خیز، چه وی دے دوی لره اختیار د دوی په کار کنبې، او چا چه خلاف وکړو د حکم د اللہ پاک او د رسول د هغه نه نو یقیناً گمراه شو په گمراهی ښکاره سره .

(۴) الانقیاد: ددے کلمے مقصد ته غاړه ایښودل او ځان سپارل دی. لاله الا الله چه په کومو خبرو دلالت کوی هغه ته ځان تابع کول . د انقیاد او قبول ترمینځ فرق دا دے. چه ددے کلمے د معنی او مفهوم د صحیح والی اقرار په ژبه باندے کولو ته قبول وائی، او انقیاد دیته وائی چه عمل کنبې ددے کلمے تابع شی. نو کله چه یو تن ته د (لا اله الا الله) معنی معلومه شوه او ده د زړه په یقین سره قبوله کړه لیکن په عمل کنبې ئے ددے اطاعت ونکړو او خپل سر ئے ورته ښکته نه کړو او خپل ځان ئے ورته پوره طریقے سره ونه سپارلو او څه چه ورته معلوم شوی وو په هغه ئے عمل

ونکرو، پدے تولو صورتونو کنبی دہ د انقیاد شرط پورہ نہ کرل۔ اللہ پاک فرمائی: «وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلَبُوا لَهُ» الزم: ۵۴ . ترجمہ: اوگرخئی (پہ توبی کولو سرہ) رب خپل تہ او تابع شی د حکمونو د ہغہ۔ اللہ پاک فرمائی: «فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِي مِمَّا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا» النساء: ۶۵ . ترجمہ: پس داسے ے نہ دہ، قسم دے ستا پہ رب باندے نشی مؤمنان کیدے تر ہغے چہ فیصلہ وکری پہ تا باندے پہ ہغہ معاملہ کنبی چہ پیدا شوی وی پہ مینخ ددوی کنبی بیا نہ مومی پہ زرونو خپلو کنبی تنگسیا (خفگان) د ہغے فیصلے نہ چہ تا کری وی، او منی بہ ستا فیصلہ پہ ہمیشہ منلو سرہ۔

(۵) الصدق : ددے مقصد دادے چہ یو بندہ خپل ایمان کنبی رشتینی وی، او خپلہ عقیدہ کنبی رشتینی وی۔ اللہ پاک فرمائی: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ» التوبہ: ۱۱۹ . ترجمہ: اے ایمان والو! یرہ کوئی د اللہ نہ او شی ملگری د رشتینی خلقو۔ وقال صلی اللہ علیہ وسلم : «من شهد ان لا اله الا الله صادقاً بها دخل الجنة» [رواہ احمد وصححه البانی] ترجمہ: خو ک چہ د رشتینی زہ نہ

گواہی وکبریٰ چہ نشتہ حقدار د بندگئی سیوا د الله پاک نہ نو جنت ته به داخل شی. او کہ په ژبه کلمه د توحید وائی او په زړه کسبې ددے د معنی او مقصد نه انکار کوی، دا عمل ده لره نجات نشی ورکولے، بلکه دمنافقانو په ډله کسبې داخلیری. او د تصدیق منافی (ضد) کار دا دے چه یو انسان د هغه هدایت او وحی نه چه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ورباندے راغله دے انکار وکړی، او یا د هغه د بعضے حصے نه انکار وکړی، ځکه چه الله پاک مونږ ته امر کړیدے په اطاعت او تصدیق د رسول الله صلی الله علیه وسلم باندے، ځکه چه د خپل اطاعت سره الله پاک د هغه اطاعت پیوسته کړی دے. الله پاک فرمائی: «قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ» (النور / ۵۴) ترجمه: ته اووایه چه تابعداری د الله پاک وکړی او تابعداری د رسول الله صلی الله علیه وسلم وکړی.

(۶) الاخلاص: ددے مقصد دادے چه انسان خپل ټول نیک عملونه په خالص نیت باندے د هر قسمه شرک او د هغه د میلاوت نه پاک کړی، پدے طریقہ چه ټولے خبرے او کارونه خاص د الله تعالیٰ د مخ او د هغه د رضا طلب کولو

دپارہ کوی۔ ہیخ قسمہ میلاوٹ د ریاء (حٰن نبودنے) او د شہرت پہ کنبی نہ وی، او د دنیوی فائدو او ذاتی اغراضو او د خپل بنکاره او پت خواہش پوره کولو نہ پاک وی، او نہ یو عمل د چا د محبت د وجے نہ کوی، او نہ د یو مذهب او دلے د وجے نہ چہ د اللہ پاک د دین نہ لری وی، بلکه د دعوت او تبلیغ مقصد به د اللہ پاک رضا او د آخرت نجات وی چہ په زړه کنبی د یو انسان خیال رانشی چہ د هغه نه د شکر او د جزاء طلبکار وی۔ اللہ پاک فرمائی: «أَلِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ» الزمر: ۳۔ ترجمہ: خبر شیء! خاص اللہ پاک لره دین (بلنه) خالص دے۔ اللہ پاک فرمائی: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (البینہ: ۵)۔ ترجمہ: او نہ دے حکم کرے شوے دوی ته مگر دپارہ ددے چہ بندگی دے کوی د اللہ پاک چہ خالص کونکے وی هغه لره بندگی۔ په بخاری او مسلم کنبی د عتبان بن مالک رضی اللہ عنہ نه روایت دے چہ نبی کریم ﷺ فرمائی: فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ. ترجمہ: پس یقینا اللہ پاک په اور هغه خوک حرام کریدے چہ لا اله الا الله د اللہ د رضا د لتولو دپارہ ووائی۔

المحبة: یعنی ددے لوئی شان والا کلمے سره محبت کول. چه دا محبت شامل دے ددے کلمے معنی او مقصد ته، او هغه څه ته چه دا کلمه د هغه غوښتنه کوی، یعنی د الله پاک او د رسول الله ﷺ سره محبت وکړی او د دوی محبت په ټولو محبتونو باندے مخکښې وی. د محبت شرطونه او لوازم په مضبوطوالی سره ونیسی. د الله پاک محبت به پیوسته وی د هغه د اِجلال او تعظیم (لوئی) سره، او د یری او امید سره، او محبت به کوی د هغه څه سره چه د الله خوښ وی لکه د ځایونونه مکه مکرمه او مدینه منوره او عام مساجد او په وختونو کښې رمضان، اولس ورځے د ذی الحجے وغیره او په اشخاصو کښې انبیاء کرام، رسولان، ملائک علیهم السلام، صدیقین، شهداء او صالحین، او په افعالو کښې مونځ، زکاة، روژه او حج وغیره. په اقوالو کښې ذکر او تلاوت د قرآن کریم وغیره. او د الله پاک محبوب د خپل نفس په خواهشاتو او محبوباتو مخکښې کړی. او هغه څه بد وگنړی چه د الله پاک بدی شی، د الله پاک کفر، فسق او نافرمانی بدی شی. الله پاک فرمائی: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى

الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ» [المائدة: ٥٤] .ترجمہ: اے ایمان والو! خوک چہ مرتد شو ستاسو نہ ددین خپل نہ (پہ دوستانہ د کفرانو سره) پس زردے چہ رابہ ولی الله پاک داسے قوم چہ مینہ به کوی الله پاک د هغوی سره او هغوی به مینہ کوی د الله پاک سره، نرم به وی په مؤمنانو باندے، او سخت به وی په کفرانو باندے، جهاد به کوی په لاره د الله کسبې، او نه به یریری د ملامتیا د ملامت گرنه.

معنی د محمد رسول الله (ﷺ)

يعني ددے خه معني ده چہ محمد صلي الله عليه وسلم د الله رسول دے؟ د توحيد د کلمے ددے جزء معنی دا ده چہ په بنکاره او پته باندے محمد مصطفی (ﷺ) د الله بنده او ټولو انسانانو ته د الله پاک د طرفنه رالیږلے شوے رسول ومنلے شی، او ددے په تقاضا باندے عمل وکړی شی، په خه باندی چہ امر کوي هغه ومنلي شي، او د خه چہ خبر ئے ورکړيدے په هغه تصديق وکړيشی او د خه نه چہ منع کړی ده د هغه نه منع کيږی او د الله پاک عبادت په هغه طريقه کوی چہ رسول الله (ﷺ) بنودلی وی . د کلمه شهادت

د دے حصے دوہ ارکان دی، (عبدہ ورسولہ) دا دواہرہ پہ حق د نبی کریم ﷺ کنہی افراط او تفریط (کمے او زیاتے) ختموی. نو نبی کریم ﷺ د اللہ پاک بندہ او رسول دے، پہ دے دواہرہ عزتمندو صفاتو کنہی د ہر چا نہ کامل دے. د عبد معنی دہ، بندہ عبادت کونکے، یعنی نبی کریم ﷺ بشر دے، نور انسانان چہ د خہ نہ پیدا شویدی د ہغے نہ نبی کریم ﷺ ہم پیدا شویدے، کوم ضرورتونہ چہ د نورو انسانانو دی ہغہ د نبی کریم ﷺ ہم دی، اللہ پاک فرمائی: «قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ». الکہف: ۱۱. ترجمہ: تہ اووایہ! یقینا خہ بندہ یم ستاسو پشان (محتاج یم). او اللہ پاک فرمائی: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا» الکہف: ۱. ترجمہ: تہول صفتونہ د الوہیت خاص دی اللہ پاک لہ ہغہ ذات دے چہ نازل کرے ئے دے پہ بندہ خپل باندے کتاب، او نہ ئے دے گرځولے دہ لہ ہیخ کرلیچ. د رسول معنی دادہ: یعنی تہولو انسانانو تہ د دعوت الی اللہ دپارہ رالیزلے شویدے زیرے او یرہ ورکونکے دے. د رسول اللہ ﷺ دپارہ ددے دوہ صفتونو (اقرار د عبدیت او اقرار د رسالت) گواہی ورکولو سرہ دا خبرہ لازمہ دہ چہ د نبی کریم

ﷺ پہ بارہ کنبی بہ افراط او تفریط یعنی کمے او زیاتے نشی کولے، اگر چه ددے امت بعض خلقو د نبی کریم ﷺ پہ شان مبارک کنبی ډیره غلو او زیاتے کپیدے تردے پورے چه بعضو د عبدیت د مرتبے نه د الوهیت مرتبے ته رسوله دے. مددونه ترے غواړی سیوا د الله نه او د هغه خیزونو غوښتنه ترے کوی چه دهغه په ورکولو صرف الله پاک قادر دے لکه د حاجتونو پوره کول د غمونو او مصیبتونو لرے کول وغیره وغیره. بعض نورو خلقو خو د هغه د رسالت نه انکار کپیدے او کوتاهی ئے کړے ده په تابعداری او د واجب حق د نبی کریم ﷺ کنبی چه مخکښ کړی ئے دی اقول د ټولو انسانانو په اقوالو او حکمونو د رسول الله ﷺ باندے، او د نبی کریم ﷺ د سنتو مبارکو سره ئے جفا کړے ده او مخ ئے ترے اړولے، او په هغه اقوالو باندے ئے اعتماد کړے چه د نبی کریم ﷺ د راوړلے شوی تعلیماتو نه. مخالف دی

د ایمان ارکان

ایمان د قول (وینا) عمل او عقیدے نوم دے چه په نیکو اعمالو سره زیاتیري او په گناهونو او نافرمانی سره کمیري.

ایمان د زہ او د ژبے وینا ده او د زړه او ژبے او د اندامونو عمل دے، یعنی د زړه وینا عقیده ساتل دی، تصدیق کول دی، او د ژبے وینا اقرار کول دی . د زړه عمل تسلیمیدل، اخلاص کول، یقین، محبت کول او د نیک کارونو ارادے لرل دی، او د اندامونو عمل حکمونه ادا کول دی، او د گناهونو نه منع کیدل دی . قرآن کریم او سنت نبوی پدے خبره گواهی کوی چه ایمان دپاره څه اصول دی چه هغه ایمان په الله پاک باندے، په ملائکو د هغه، په کتابونو د هغه، په رسولانو د هغه، په ورځ روستنۍ باندے او په تقدیر د خیر او شر باندے ایمان لرل دی . الله پاک فرمائی: «آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ» . [البقره: ۲۸۵] . ترجمه ایمان راورپدے رسول ﷺ په هغه څه چه نازل کرے شویدے دی د ته د طرفه د رب دده نه، او مؤمنانو هم، هریو ایمان راورپدے په الله پاک او په ملائکو د هغه او په کتابونو د هغه او په رسولانو د هغه، (وائی دوی) جدائی نه کوو مونږ. (په ایمان راورلو کښې) په مینځ د هیچا کښې د رسولانو نه، او وائی

دوی واوریدلو مونبر او تابعداری کوو مونبر، غوارو بجنه ستا نه اے ربه ءمونبر او تاته دی درگرءیدل د تولو. او په حدیث د مسلم کنبی د عمر رضی اللہ عنہ نه نقل دی، جبریل علیہ السلام د نبی کریم ﷺ نه د ایمان په باره کنبی تیوس وکړو، نبی کریم ﷺ وفرمایلی دی: «أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكِتَابِهِ، وَلِقَائِهِ، وَرُسُلِهِ، وَتُؤْمِنَ بِالْبَعْثِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ كُلِّهِ» (مسلم: ۸) ترجمه: ایمان دادے چه ته ایمان راورے په الله باندے، او په ملائکود هغه، په کتابونو د هغه، او په ملاقات د الله تعالی باندے، او د هغه په رسولانو، او ایمان راورے په دوباره راپورته کیدلو باندے، او ایمان راورے په تول تقدیر باندے. دا د صحیح عقیدے شپږ اصول او بنیادی کارونه دی چه الله پاک په قرآن کریم کنبی بیان کړیدی او پدے عقیده باندے نبی کریم ﷺ رالیرلے شوے دے، دیته ارکان د ایمان ووئیلے شی.

اول: په الله پاک باندے ایمان لرل:

الله پاک باندے د ایمان راورلو معنی داده چه الله پاک په خپل ربوبیت کنبی په الوهیت کنبی او په نومونو او صفتونو

کنبیٰ ایکی یو وومنے شی . اللہ پاک باندے ایمان راورلو
کنبیٰ دا راتلونکی تولے خبرے داخلے دی .

(۱) پدے خبرہ ایمان راورل چہ ہغہ حقیقی معبود دے، د
عبادت حقدار دے نہ بل ہیخ خوک، حُکھ چہ ہغہ تول
بندگان پیدا کپیدی او ورسره مہربانی کوی، رزق ورکوی، او
د تولو پہ بنکارہ او پتو حالاتو باندے خبر دے . تابعدارو تہ
پہ غورہ بدلہ او نافرمانو تہ پہ سزا ورکولو باندے قدرت لری
د دے حقیقت دادے چہ د عبادتونو تول اقسام د اللہ پاک
دپارہ یواخی کول چہ صرف د ہغہ دپارہ پہ عاجزی او مینے
اویرے سرہ وکپے شی سرہ د کمال محبت او ذلت نہ د اللہ
پاک عظمت تہ، ددے لوی مقصد د بیانولو دپارہ د قرآن
کریم اکثرہ حصہ نازلہ شویدہ . اللہ پاک فرمائی : «فَاعْبُدِ اللَّهَ
مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ (۲) اَلَا لِلّٰهِ الدِّينُ الْخَالِصُ» الزمر ۲-۳ . ترجمہ:
پس بندگی کوہ اللہ پاک لہہ خالص کپہ ہغہ لہہ بندگی او
خبر شی خاص اللہ پاک لہہ دین (بندگی) خالص دہ . او اللہ
تعالیٰ فرمائی : «فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ» غافر ۱۴ . ترجمہ: حاجتو نہ غوارئ د اللہ نہ چہ
خالص کونکے یئ ہغہ دپارہ بلنہ اگرچہ بدگنپری کافران .

بل حائے اللہ پاک فرمائی: «وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ»
 الاسراء: ۲۳. ترجمہ: او فیصلہ کریدہ ستا رب چہ بندگی مہ
 کوی مگر صرف ددغہ اللہ . دعبادت ڀیر زیات قسمونہ دی
 لکہ دعاء، یرہ، امید، توکل، مینہ، عاجزی، مدد غوښتل، پناہی
 غوښتل، فریاد کول، باران غوښتل، ذبحہ کول، نذر او منختہ
 کول، ددے نہ علاوہ دعبادت ڀیر زیات شکلونہ دی چہ د
 غیر اللہ دپارہ کول ئے جائز ندی بلکہ د غیر اللہ دپارہ کول
 ئے شرک او کفر دے.

د دعاء دلیل : اللہ پاک فرمائی: «وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ
 لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ
 دَاخِرِينَ» غافر: ۶۰. ترجمہ: او وئیلی دی رب ستاسو حاجتونہ
 غوارئ زما نہ زہ بہ ستاسو دعا قبلوم، یقینًا ہغہ کسان چہ
 لوئی کوی ددعاء زما نہ زردے چہ داخل بہ شی جہنم تہ چہ
 ذلیلان بہ وی. پہ حدیث د نعمان بن بشیر رضی اللہ عنہ
 کنہی راغلی دی، ہغہ د نبی کریم ﷺ نہ روایت کوی: «
 الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ». (رواہ الترمذی: ۲۹۶۹) ترجمہ: دعاء عین
 عبادت دی.

د خوف (یرے) دلیل : اللہ پاک فرمائی : «فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» آل عمران: ۱۷۵. ترجمہ: پس مہ یریرئی د هغوی نه او اویریرئی زمانه که یع تاسو مؤمنان. دلیل د رجاء (امید) : اللہ پاک فرمائی : «فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا» الكهف: ۱۱۰. ترجمہ: خوک چه امید لری د ملاقات درب خپل نو عمل دے وکری د سنت برابر او شریک دی نه جوړوی په بندگی د رب خپل کسبې هیچا لره.

دلیل د توکل (خان سپارل) : اللہ پاک فرمائی: «وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» المائدة : ۲۳. ترجمہ: او خاص په الله پاک باندے توکل کوئی که تاسوئی مؤمنان . او بل خای الله پاک فرمائی : «وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ». الطلاق : ۳. ترجمہ: چا چه خان وسپارلو په الله پاک باندے نو الله پاک به ورله پوره شی . دلیل د رغبت، رهبت، او خشوع (یعنی د مینے، یرے او عاجزی) : اللہ پاک فرمائی : «إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ» الانبياء: ۹۰. ترجمہ: یقیناً دوی (انبياء عليهم السلام) به کوشش کولو

پہ تولو نیکو کارونو کنبی، او حاجتونه ئے غوبنتل زمونبر نہ،
پہ مینہ او پہ یرہ سرہ، او وو دوی مونبر ته عاجزی کونکے۔

دلیل د خشیت: یرہ: اللہ پاک فرمائی: «فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي»
البقرة : ۱۵۔ ترجمہ: پس مہ یریریئ د دوی نہ او حُما نہ
أویریریئ۔

د انابتِ دلیل: واپس کیدل: اللہ پاک فرمائی: «وَأَنِيبُوا إِلَى
رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ» الزمر: ۵۴۔ ترجمہ: او وگرخئی (پہ توبہ کولو
سرہ) رب خپل ته او تابع شئی د حکمونو د هغه۔

د استعانت (مدد غوبنتلو) دلیل: اللہ پاک فرمائی: «إِيَّاكَ
نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ» الفاتحه : ۵۔ ترجمہ: خاص تالره بندگی
کوو مونبر او خاص ستانہ امداد غوارو۔ او نبی کریم ﷺ
فرمائی: (اذا استعنت فاستعن بالله) الترمذی : ۲۵۱۔ ترجمہ:
کلہ چہ ته مدد غوارے نو مدد غوارہ د اللہ نہ۔ د استعاذے
(پناہی غوبنتلو) دلیل: اللہ پاک فرمائی: «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ
النَّاسِ» (الناس : ۱) ترجمہ: ته اووايه ! پناہی غوارم پہ رب د
انسانانو باندے۔ د استغاثے (فریاد کولو) دلیل: اللہ پاک
فرمائی: «إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ» الانفال: ۹۔ ترجمہ

کوم وخت چہ فریاد کولو تاسو خپل رب ته پس قبوله ئے کره دعاء ستاسو.

دلیل د ذبحے: الله پاک فرمائی: «قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۱۶۲) لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ» الانعام: ۱۶۳. ترجمه: اووايه! يقينا مونخ حُما او قرباني (مالی عبادت) حُما او ژوند حُما او مرگ حُما خاص الله پاک لره دی چہ رب د ټول مخلوقاتو دے، نشته هيخ برخے والا د هغه سره، او په دے سره حکم کرے شویدے ما ته او څه اول د تابعداري کونکو نه يم.

د سنتو نه دلیل: نبی کریم ﷺ فرمایلی دی: «لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ» مسلم: ۱۶۳. ترجمه: لعنت کرے الله تعالی په هغه چا چہ د غیر الله په نوم باندے ذبح کوی. د نذر دلیل: دا وينا د الله پاک ده: «يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا» الانسان: ۷. ترجمه: پوره کوی دوی منخته او ويره کوي د هغه ورځے نه چہ د هغه سختي خوره وره ده. تردے پورے چہ عام عادتونه کله چہ مقصد پکښې ځان د الله پاک د اطاعت دپاره قوی کول وی دغه عادت هم عبادت

وگرخی لکہ خوب، خوراک، خنباک، رزق پیدا کول، نکاح کول وغیرہ چہ مؤمن تہ پہ صحیح نیت باندے حاصلیری

(۲) اللہ پاک باندے ایمان راوړلو کنبې یوہ حصہ دادہ چہ پہ تمامو فرائضو او واجباتو او د اسلام پنځہ ظاہری ارکانو باندے ایمان راوړلے شی چہ ہغہ گواہی د توحید او د رسالت دہ، د مونخ پابندی، زکات ورکول، د رمضان روژہ نیول، او د بیت اللہ حج کول دی، څوک چہ د سفر کولو وس لری۔ ددے نہ علاوہ نور احکام او فرائض چہ شریعت مطہرہ بیان کړیدی ہغہ منل دي۔

(۳) پہ ایمان باللہ کنبې دا خبرہ ہم داخلہ دہ چہ ایمان ولری پدی خبرہ چہ اللہ پاک د ټول عالم پیدا کونکے دے او د ټول مخلوق تربیت کونکے دے او پہ ټول عالم کنبې پہ خپل قدرت او علم سرہ تصرف کونکے دے، د دنیا او د آخرت مالک دے، د ټولو مخلوقاتو پروردگار دے، بل خالق نشته د ہغہ نہ علاوہ، ہغہ رسولان او کتابونہ رالیړلی دی د بندگانو د اصلاح او د دنیا او د آخرت د نجات دپارہ، پہ دے ټولو کارونو کنبې اللہ پاک سرہ ہیڅ څوک شریک نشته دے۔

اللہ پاک فرمائی: «أَللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ»
 الزمر: ۶۲۔ ترجمہ: اللہ پاک پیدا کونکے د ہر خیز دی او ہغہ
 پہ ہر خیز ذمہ وار دی

(۴) د ایمان باللہ یوہ حصہ داہم دہ چہ د اللہ پاک پہ خائستہ
 نومونو او د لوئی پہ صفتونو باندے ایمان راورلے شی ہغہ
 چہ قرآن کریم ذکر کریدی او یا د رسول امین ﷺ نہ پہ
 صحیح احادیثو کنبی نقل دی بغیر د تحریف (بدلون) نہ،
 بغیر د تعطیل (انکار کولو) نہ، بغیر د تکیف (شکل
 بیانولو) نہ، او بغیر د تمثیل (مثال بیانولو) نہ او ایمان راورل
 پہ ہغہ معناگانو چہ دا نومونہ ورباندے دلیل وی خکے
 چہ دا اوصاف د اللہ پاک دی چہ د اللہ پاک صفت پرے پہ
 صحیح طریقہ کیری چہ د ہغہ د شان سرہ خنگہ لائق وی،
 لکہ خنگہ چہ اللہ پاک فرمائی: «لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ
 السَّمِيعُ الْبَصِيرُ» الشوری: ۱۱۔ ترجمہ: نشتہ د ہغہ پشان ہیخ
 خیز او ہغہ ہر خہ اوری، ہر خہ وینی۔

دویم : د اللہ پاک پہ ملائکو باندے ایمان لرل دی :

پہ ملائکو باندے د ایمان راوړلو دوه صورتونه دی، اجمالی او تفصیلی ایمان، اجمالی ایمان : مونږ ایمان لرو پدے خبره چه الله پاک دپاره ملائک شته، الله پاک پیدا کرے دے، او فطرت کنښې ئے ورله اطاعت اچولے دے، ډیر قسمونه لری، بعض ملائکو د الله پاک عرش اوچت کړیدے، بعض د جنت او جهنم څوکیداران دی، بعض ملائک د بندگانو د اعمالو حفاظت کوی.

تفصیلی ایمان : د کومو ملائکو چه الله پاک او د هغه رسول ﷺ نومونه ذکر کړیدی، په هغه ایمان لرل لکه جبرائیل، میکائیل، اسرافیل او د جهنم څوکیدار مالک علیهم السلام وغیره. ملائک الله پاک د نوره نه پیدا کړی، په حدیث د عائشه رضی الله عنها کنښې راغلی دی : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «خُلِقَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ نُورٍ وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَرَجٍ مِنْ نَارٍ وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ» مسلم ۲۹۹۶. ترجمه: نبی کریم ﷺ فرمایلی دی : ملائک د نوره نه پیدا شویدی، د پیریانو پلار جان د اور د لمبے نه پیدا

شویدے، او آدم علیہ السلام د ہغہ څہ نہ پیدا شویدے چہ تاسوتہ بیان شوی دی. (یعنی خاورے نہ).

دریم : د الله په آسمانی کتابونو ایمان لرل:

آسمانی کتابونو باندے اجمالی ایمان پدے طریقہ واجب دے، چہ الله پاک په خپلو رسولانو او پیغمبرانو باندے کتابونه نازل کړیدی چہ بندگانو ته حق واضحہ شی، او حق طرفته ورله بلنه ورکړی. د تفصیلی ایمان صورت دا دے چہ د کومو کتابونو نومونه چہ ذکر شویدی هغه د نومونو سره وومنلے شی، لکه زیور، تورات، انجیل، او قرآن کریم. قرآن کریم آخری کتاب دے، د نورو کتابونو محافظ او تصدیق کونکے دے، ددے تابعداری کول، او ددے فیصله منل په ټول امت باندے لازم او فرض دي، سره د هغه احادیثونه چہ صحیح ثابت شی، د هغے منل هم لازم دی. ځکه چہ الله پاک محمد رسول الله ﷺ انسانانو او پیریانو ته رسول رالیږلے دے او په هغه باندے ئے قرآن کریم نازل کړیدے چہ د خلقو مینځ کښې پرے فیصله وکړی، او قرآن کریم د باطنی مرضونو علاج گرځولے شویدے، د هر څیز وضاحت کونکے او د هدایت ذریعه گرځولے شوے ده، الله پاک فرمائی: «وَهَذَا

كِتَابٍ أَنْزَلْنَاهُ مَبَارَكًا فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ» الانعام: ۱۰۵۔ ترجمہ: او دا کتاب نازل کریدے مونہر برکت والا دے، پس تابعداری وکریں دده او یرہ کوئی دے دپارہ چہ رحم دربانده وکریں شی۔ اللہ پاک فرمائی: «وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّلْكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِّلْمُسْلِمِينَ» الانعام: ۸۹۔ ترجمہ: او نازل کرے دی مونہر پہ تا بانده دا کتاب وضاحت کوونکے دھرے ضروری خبرے او ہدایت دے او رحمت دے، او زیرے دے د مسلمانانو دپارہ۔

خلورم : د اللہ پہ رسولانو ایمان :

رسولانو بانده ہم اجمالی او تفصیلی ایمان واجب دے، نو زمونہرہ ایمان دے چہ اللہ پاک خپلو بندگانو تہ رسولان رالیرلی دی، زیری ورکونکے، یرہ ورکونکے او د حق دعوت ورکونکے۔ اللہ پاک فرمائی: «وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنْ اْعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ...» النحل: ۳۶۔ ترجمہ : یقینا رالیرلے دے مونہر پہ ہر امت کنبہی رسول (پہ دے خبرہ) چہ بندگی خاص کریں د اللہ پاک دپارہ، او حُان وساتئی د (بندگی) د غیر اللہ (طاغوت) نہ۔ پس چا چہ د رسولانو خبرہ وومنلہ ہغہ کامیاب شو پہ نیک بختی او

سلامتیا سرہ، او چا چه خبرہ ونہ منلہ، د هغه انجام ناکامی او خپیمانتیا شولہ. زمونږہ ایمان دے چه د رسولانو دعوت یو دے چه هغه توحید او یواخی د الله پاک بندگی ته دعوت دے اگرکه په احکامو او شریعتونو کښې مختلف وو. او زمونږہ ایمان دے چه بعض انبیاء کرام علیهم السلام الله پاک غوره کړیدی په بعضو نورو باندے، او په ټولو رسولانو کښې افضل او خاتم د رسولانو زمونږہ نبی کریم محمد صلی الله علیه وسلم دے، لکه څرنګه چه الله پاک فرمائی: «وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَىٰ بَعْضٍ» الاسراء: ۵۵. ترجمه: اویقینا غوره والے ورکړیدے مونږ بعضو پیغمبرانو ته په بعضو نورو باندے. الله پاک فرمائی: «مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ» الاحزاب: ۴۰. ترجمه: نه دے محمد ﷺ پلارد هیچا د نارینو ستاسو نه لیکن رسول د الله پاک دے او د پیغمبرانو نه آخری دے. او تفصیلی ایمان لرو په هغه پیغمبرانو چه د هغوی نومونه الله پاک او د هغه رسول ﷺ بیان کړی وی لکه نوح، هود، صالح، ابراهیم علیهم وعلی نبینا افضل الصلوة وأزکی التسلیم.

پنځم: په آخرت باندے ایمان:

آخرت باندے ایمان کنبی ہر ہغہ خہ داخل دی چہ اللہ پاک او رسول ﷺ ئے خبر ورکړے وی چہ د مرگ نہ پس بہ راخی لکہ د قبر فتنہ او عذاب، او نعمتونه، او ہغہ چہ د قیامت پہ ورخ باندے بہ کوم حالات او یرے او سختیانے او تکلیفونہ واقع کیری، پل صراط، د عملونو تول، او حساب کتاب، او د عملونو بدلہ او خلقو کنبی د ہغوی عملنامے خوریدل چہ خوگ بہ عمل نامہ پہ نبی لاس او خوگ بہ ئے د شا طرفنہ پہ چپ لاس اخلی، او دارنگہ پہ آخرت باندے ایمان کنبی پہ حوض کوثر باندے ایمان ہم داخل دے چہ زمونږ د نبی کریم ﷺ بہ د ہغے ساقی وی، او د ہر نبی کریم دپارہ خپل خپل حوض شتہ لکہ خنگہ چہ حدیث کنبی راغلی دی، او ایمان لرل پہ جنت او جہنم باندے، او د مؤمنانو د خپل رب لیدل او خبرے کول د ہغہ سرہ، او ہر ہغہ خہ چہ قرآن کریم او صحیح احادیثو کنبی ذکر شوي وی، پہ ہغے ټولو ایمان راوړل لازم دی، او د ہغے تصدیق پہ ہغہ طریقہ چہ اللہ تعالیٰ او رسول اللہ ﷺ بیان کړی وی .

شپریم : پہ قضاء او تقدیر باندے ایمان راورل :

تقدیر باندے ایمان خلور خبرو ته شامل دے۔

(۱) خہ چه شوی دی او خہ چه کیری پدے تولو اللہ پاک پوهیری، او د خپلو بندگانو په تولو احوالو باندے، د هغوی په رزق، د هغوی په عمر، او تولو اعمالو باندے پوهیری، چه پدے کنبی یو معمولی خیز هم په اللہ پاک باندے پت نشته۔ اللہ پاک فرمائی: «إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ» التوبة ۱۱۵ . ترجمه: یقینا اللہ پاک په هر خہ باندے پوهه دے۔ (۲) اللہ پاک چه خہ فیصله کرے ده او چه کوم تقدیر ئے مقرر کریدے هغه تولا لیکلی دیا اللہ پاک فرمائی: «وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ» یس ۱۲ . ترجمه : او هر خہ مونږ راگیر کرے دے په کتاب بنکاره کنبی۔ (۳) پدے خبره ایمان راورل چه اللہ پاک خہ خوبه او خہ اراده وکړی هغه به کیری، چه خہ وغواړی هغه کیری او خہ چه ونه غواړی هغه نه کیری، اللہ پاک فرمائی: «كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ» آل عمران: ۴۰) ترجمه: دغه رنگه اللہ پاک کوی خہ چه وغواړی۔

(۴) اللہ پاک مقدور شوی خیزونہ محکبہی د موجود کیدونہ پیدا کرے دے لکہ خنکہ چہ اللہ پاک فرمائی: «وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ» الصافات : ۹۶ ترجمہ: او اللہ پاک پیدا کری یئ تاسو او ستاسو عملونہ.

شرک او د هغه اقسام

شرک : شرک دیتہ وائی چہ یو بندہ د اللہ پاک سرہ پہ ربوبیت یا الوهیت یا د هغه پہ نومونو او صفتونو کبہی حصہ دار جوړ کری .

د شرک دوه قسمونه دی : (۱) شرک اکبر (لوي شرک) (۲) شرک اصغر (وروکے شرک)

شرک اکبر: ددے مقصد دادے چہ د اللہ تعالیٰ د بندگی خہ حصہ د غیر اللہ دپارہ وکړیشتی، دا قسم شرک کونکے کہ بغیر د توبے نه مړ شو همیشه دپارہ به جهنم کبہی وی، او دغه رنگه ټول اعمال به ئے برباد وی. اللہ پاک فرمائی : «وَأَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ» الانعام: ۸۸. ترجمہ: او کہ بالفرض شرک کرے وے دوی (انبیاء علیهم السلام) خامخا برباد شوی به وؤ د دوی نه هغه عملونہ چہ دوی کول). د

خالصے توبے نہ بغیر اللہ پاک شرک اکبر نہ معاف کوی۔
 اللہ پاک فرمائی: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
 ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا»۔
 النساء: ۴۸۔ ترجمہ: یقیناً اللہ پاک نہ بخنی دا چہ شرک اوکپے
 شی د هغه سره، او بخنی هغه گناھونہ چہ خکتہ وی ددے نہ،
 چا لره چہ وغواری، او چا چہ شرک وکپو د اللہ پاک سره، نو
 یقیناً ده جوړه کړه گناه لویه۔ د شرک اکبر بعض صورتونه دا
 دي: د غیر اللہ نه دعا غوښتل، د غیر اللہ په نوم نذر کول۔ د
 غیر اللہ دپاره ذبحه کول، او یاداللہ پاک سره شریک جوړکړی،
 او داسے محبت ورسره کوی لکه څنگه چہ داللہ پاک د محبت
 حق دے۔ اللہ پاک فرمائی: «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ»۔ البقرة ۱۶۵۔ ترجمہ: او بعض دخلقو
 نه هغه دی چہ نیسی سیوا د اللہ تعالیٰ نه شریکان، مینه
 کوی د هغوی سره پشان د مینه د دوی د اللہ تعالیٰ سره۔

(۲) شرک اصغر:

هغه عمل چہ قرآن او سنت کښې ورته شرک وئیلے شوے
 دے لیکن شرک اکبر ته نوی رسیدلے هغے ته شرک اصغر
 وائی۔ دا قسم شرک انسان د ملت اسلامیه نه نه وباسی،

لیکن پہ توحید کنبی نقصان راوی لکہ پہ نیک عمل کنبی معمولی ریاء (حٰن بنودنہ) او یا هر هغه عمل چه ذریعہ د شرک اکبر وی اگر کہ شرک اکبر نوی لکہ د قبر پہ خواکی د الله دپاره مونخ کول، او یا د غیر الله پہ نوم قسم خورل اگر چه د هغه نه عقیده د نفع او نقصان ونه لری، او داسے وئیل چه الله پاک خه وغواری او دا فلانکے سپری خه وغواری هغه کیری، یا داسے وینا کول : کہ الله او ته نه وے نو داسے داسے به شوي وے. یا داسے وئیل : په تا به شي او په الله به شي، او ددے پشان نور اعمال او اقوال. نبی کریم ﷺ فرمائیل دی : «إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكَ الْأَصْغَرُ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا الشِّرْكَ الْأَصْغَرُ؟ قَالَ: الرِّيَاءُ». (رواه احمد والطبراني الكبير واسناده جيد)، ترجمه: تاسو باندے ډیر زیات زه د ورکوئی شرک نه یریرم. تپوس وشو نو وے فرمائیل: ریاء (حٰن بنودنہ) ده. نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمائی: «مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ أَشْرَكَ» رواه ابو داؤد (۲۸۲۹). ترجمه: چا چه د غیر الله په نوم قسم وخورلو یقینا هغه شرک وکړو. د شرک اصغر پدے قسم کنبی دا اعمال هم داخل دی: تعویذونه او کنجکی زورندول، تارونه او کړی د مرضونو

او مصیبتونو د دفع کولو دپاره اچول، لیکن کچرتہ دا عقیدہ وساتی چہ دا فائدہ او ضرر رسوی، او صرف د اسبابو پہ درجہ کنبی ئے نہ گنری نو بیا دا پہ شرک اکبر کنبی داخل دی.

د فرقه ناجیہ (نجات موندونکے دلے) د عقائدو خلاصہ

د فرقه ناجیہ عقیدہ یقینا ہغہ دہ کومہ عقیدہ چہ د اہل السنة والجماعة دہ، ہغہ دادہ چہ یو رشتینی مؤمن بہ ددے خبرے گواہی کوی چہ اللہ پاک رب دے، حقیقی معبود دے، د کمال پہ تولو صفتونو کنبی ایکی یو دے. مؤمن بندہ د یو ذات عبادت کوی. او د ہغہ دپارہ خالص او مخلص وی، او پدے خبرہ پوہیری چہ صرف اللہ پاک خالق دے، جدا جدا پیدا کونکے دے، شکل ورکونکے دے، رزق ورکونکے دے، عطیہ ورکونکے، منع کونکے دے، د تول نظام چلونکے دے. اللہ پاک حقیقی معبود دے، د ہر خہ نہ اول دے، مخکنبی ترے ہیخ نہ وو او د ہر خہ نہ آخری دے روستو ترے ہیخ نشتہ دے. او بنکارہ دے داسے چہ پورته ترے خہ نشتہ، او باطن دے داسے چہ بنکتہ ترے خہ نشتہ دے. ہغہ اعلیٰ او اوجت دے پہ ہر معنی او اعتبار

سرہ، د ہغہ ذات اُوچت دے، د ہغہ مقام اُوچت دے، د ہغہ غلبہ او طاقت د ہر خہ دپاسہ دے۔ د اللہ عز وجل ذات پہ عرش باندے مُستوی (برابر) دے، پہ داسے استواء سرہ خرنکہ چہ د ہغہ د ذات او د عظمت سرہ مناسب وی۔ او اللہ تعالیٰ سرہ د اُوچتوالی د ہغہ نہ ہغہ پہ بنکارہ او پتو خیزونو باندے عالم دے، او پہ آسمانی مخلوقاتو او د زمکے پہ مخلوق ہم خبر دے، د خپلو بندگانو سرہ دے د علم پہ اعتبار سرہ، یعنی د ہغوی پہ تولو احوالو باندی پوہیری۔ ہغہ نزدے دے، او دعا قبلونکے دے۔ د تمول مخلوق نہ بے نیازہ دے، تمول مخلوق پہ خپلو ضرورتونو کنبی ہر وخت ہغہ تہ محتاجہ دی، یوہ لحظہ ہم د اللہ نہ نشی بے نیازہ کیدلے، ہغہ شفقت کونکے او رحم کونکے دے۔ پہ بندگانو باندے ہیخ یو دینی یا دنیوی نعمت نشتہ مگر د اللہ د طرفنہ دی ہغہ نعمتونہ ورکونکے او عذابونہ دفع کونکے دے۔ اللہ پاک د خپل رحمت د وجے نہ د شپے پہ آخری حصہ کنبی راکوزیری او اعلان کوی: «مَنْ ذَا الَّذِي يَدْعُونِي فَاَسْتَجِيبُ لَهُ، مَنْ ذَا الَّذِي يَسْأَلُنِي فَأَعْطِيهِ، مَنْ ذَا الَّذِي يَسْتَعْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ فَلَا يَزَالُ كَذَلِكَ حَتَّى يُضَيَّءَ الْفَجْرُ»، صحیح مسلم۔ ترجمہ: خوک

دے چہ زما نہ سوال وکری چہ زہ ئے ورلہ ورکرم. خوک دے
چہ زما نہ بجنہ وغواپی چہ زہ ورته بجنہ وکرم، دا سلسلہ د
صبا راختو پورے جاری وی. اللہ پاک حکیم ذات دے، پہ
احکامو د شریعت او پہ تقدیر کنبی د اللہ پاک لوئی حکمتونه
بنکاره کیری، اللہ پاک ہیخ مخلوق عبث ندے پیدا کرے او
نہ ئے یو شریعت د شریعتونو نہ نازل کریدے مگر هغه
کنبی به د انسانانو مصلحت اوفائدے وی، او یا پکنبی د
فساد د ختمول وی. هغه ذات بیا بیا توبه قبلونکے، عفو
کونکے او بجنه کونکے دے، د خپلو بندگانو توبه قبلوی،
توبه ویستونکو، بجنه غوشتونکو او انابت کونکو ته اللہ
پاک ټول لوئی او وارہ گناھونه معاف کوی. هغه قدردان ذات
دے، لبر عمل قبلوی، او په هغه ډیر اجر ورکوی، او د خپل
فضل نه شکر گزارو ته ډیر خه ورکوی. شتینی مؤمن اللہ
پاک په هغه صفتونو سره یادوی چہ کوم صفتونه اللہ پاک د
خپل ځان دپاره ذکر کرے دے، او یا رسول اللہ ﷺ د اللہ
پاک دپاره ذکر کری وی، که هغه صفات ذاتی وی او که
صفات فعلی وی، لکه کامل ژوند، کامل اوریدل او لیدل،
کامل قدرت او عظمت، لوئی، جلال، جمال، او کمال او کامل

حمد او ثناء. قرآن کریم او صحیح احادیثو کنبی چہ خہ راغلی وی پہ هغه به مؤمن عقیده ساتی لکه ایمان والا به په جنت کنبی الله پاک لره په سترگو باندے وینی، د الله پاک دیدار او د هغه رضا باندے کامیابیدل د جنت عظیم ترین نعمتونه او خوندونه دی. او دا عقیده به هم لری چہ خوک د ایمان او د توحید نه بغیر وفات شی، هغه به جهنم کنبی همیشه دپاره وی، مؤمنان چہ کبائرو (لویو گناھونو) لره کونکي وی، بے د توبے نه وفات شی اگر که جهنم ته داخل شی بیا به هم همیشه پکنبی نه وی، بلکه د چا په زړه کنبی چہ د اوری (رائی) د دانے په اندازه ایمان وی په جهنم کنبی به همیشه دپاره نه پاتے کیری (د سزا پوره کیدو نه پس) به د جهنم نه راوخی. ایمان د زړه عقائدو، اقوالو او اعمالو ته شامل دے، او د اندامونو اعمال د ژبے اقوالو ته هم شامل دی، چا چہ دا ذمه واریانے پوره طریقے سره ادا کرے هغه رشتینی مؤمن دے، او حقدار د اجر او ثواب دے، د عذاب نه به محفوظ وی، او چا چہ کوتاهی وکړه ددے په اندازه به د هغه ایمان کمزورے وی. ددے وجه نه دا قاعده ده چہ په طاعت او د خیر په کارونو سره ایمان

زیاتیری، او په فساد او گناہونو سره ایمان کمیری. مؤمن بنده ددے گواهی ورکوی چه محمد ﷺ دالله پاک بنده او رسول دے. الله رالیبرلے دے په هدایت او حق دین باندے، ددے دپاره چه اسلام په ټولو دینونو باندے غالب کړی، او په ایمان والو باندے د هغوي د ځانونو نه هم ډیر مهربانه دے، د انبیاء کرامو علیهم السلام سلسلے لره ختمونکے دے، انسانانو او پیریانو ته زیرے او یره ورکونکے رالیبرلے شویدے، د الله په حکم باندے ددین داعی دے، د بلے دیوے پشان روښانه دے، د دنیا او د دین د اصلاح دپاره الله رالیبرلے دے چه خلق د یو الله (چه شریک ورسره نشته دے) عبادت وکړی، او د الله پاک بندگی ته خپل ځان د الله په رزق باندے مضبوط کړی. او مؤمن پدے خبره هم پوهیږی چه زمونږ نبی کریم ﷺ د ټول مخلوق نه ډیر علم والا دے، د ټولو نه ډیر رشتینی دے او د ټولونه ډیر خیرخواه دے، او ډیر واضحه بیان والا دے، د مؤمن په زړه کښې د خپل نبی کریم ﷺ دپاره تعظیم او محبت وی، او د خپل نبی کریم ﷺ محبت د ټولے دنیا په محبتونو باندے مخکښې وی، په اصولو او فروعو کښې دخپل نبی کریم ﷺ پسه روان وی،

د خپل نبی کریم ﷺ وینا او عمل د هر چا په وینا او عمل باندے مخکنې کوی. او دا عقیده ساتی چه الله پاک په خپل حبیب کنې ټول فضائل، خصوصیتونه او کمالات راجمع کړے دے چه بل چا کی ئے ندی پیدا کړی ددے وجه نه هغه د مرتبے او مقام په لحاظ سره د ټول مخلوق نه اوجت دے، او لوی جاه او جلال والا دے، په هر صفت کنې کامل دے، هیخ خیر نشته مگر خپل امت ته ئے بنودلے دے، او هیخ شر نشته مگر خپل امت ئے د هغه نه ویرولے دے. مؤمن بنده د الله د طرفنه په هر نازل شوی کتاب او په هر الریلرله شوی رسول باندے ایمان لری، که د هغوی د نومونو علم ورته وی او که نه، د رسولانو په مینخ کنې فرق نکوی په ایمان کنې چه د هغوی دعوت یو وو، صرف د الله پاک چه شریک ورسره نشته د هغه بندگی ته رابلل کول. مؤمن بنده په تقدیر باندے پوره ایمان لری، او پدے خبره هم پوهیږی چه الله پاک د خپل بنده په هر عمل خبر دے، د هغه قلم لیکلی دی، د الله پاک مشیت او اراده پکنې جاری شویده، د الله پاک د حکمت عین مطابق دی، الله پاک خپل بنده له قدرت او اراده ورکړیده، خپل اختیار

باندے خبرے کوی، خپل اختیار باندے هر کار کوی، الله پاک نه دی مجبوره کړی، بلکه الله تعالی خود مختاره پیدا کړیدی. خاصکر ایمان والو ته الله پاک د خپل عدل او انصاف مطابق د ایمان محبت ورکړیدے، او د مؤمنانو په زړونو کښې ئے ایمان ډولی کړیدے، او کفر، گناه او نافرمانی ئے ورته بده ښکاره کړیده. د دین د بنیادی اصولو نه دا هم ده، چه مؤمن سرے د الله پاک دپاره خیر خواه وی، او د هغه د کتاب، د هغه د رسول، د مؤمنانو د امامانو (علماء او امیرانو)، او د عامو مؤمنانو دپاره خیرخواهی او همدردی کوی. د نیکو اعمالو حکم او د بدو اعمالو نه منع به کوی، خومره چه شریعت ئے تقاضا کوی. د خپل مور او پلار خدمت به کوی، د خپلو خپلوانو سره به ښه تعلق ساتی، او د گاونډیانو حقونه به ادا کوی، د عامو مخلوقاتو سره به احسان کوی، خائسته او عمدہ اخلاقو ته به خلق رابلی، او د بدو او ناکاره اخلاقو نه به خلق منع کوی. مؤمن به ددے خبرے عقیده ساتی چه د ټولو نه کامل ایمان د هغه چا وی د چا چه خومره اعمال نیک وی او اخلاق ئے مزیدار وی، د ټولو خلقو نه زیات رشتینی وی، هرے نیکے او د خیر او فضیلت

کارته زیات مخکنبې کیری او د هرے بد عملی نه زیات رواندے کیری. مؤمن پدے خبره بنه پوهیری چه د الله په لار کنبې جهاد به تر قیامت پورے جاری وی، او جهاد د اوچت کوب (اوبن په شا اوچتے حصے) پشان مرتبه لری، په اسلام کنبې جهاد که په علم وی او که په دلیل وی، او که په اسلحه سره وی، په هر مسلمان باندے فرض دے، د خپل استطاعت (وس) مطابق به د خپل دین نه دفاع کوی، د جهاد امیر که نیک وی او که گنهکار وی چه شرطونه د امارت پکنبې موجود وی د هغه په ملگرتیا کنبې به جهاد کیدلے شي. د اسلام په بنیادی اصولو کنبې دا هم داخل دی چه د مسلمانانو د اتفاق او اتحاد دپاره پوره کوشش وکړے شی، د دوی د زړونو د جوړښ دپاره په خلوص باندے کوششونه وکړے شی. د مسلمانانو خپل مینخ کنبې د ډله بازی دبنمنی او د نفرت نه پرهیز وکړے شي، او ددے مقاصدو د حاصلولو دپاره دے هر قسمه وسیله استعمال کړے شی، او دغه رنگه د الله پاک مخلوق ته دے هیخ قسم تکلیف ورنکړے شی، نه د هغوی په مال کنبې، نه د هغوی په ژوند کنبې، نه د هغوی په عزت کنبې بلکه په

تولو حقونو کنبې ورسره خیر خواھی وکړې شی، د کافر او مسلمان دواړو سره دے د عدل او انصاف معامله وکړې شی. د هر مسلمان دا ایمان دے چه په تولو امتونو کنبې د محمد ﷺ امت افضل او غوره دے، او بیا دوی کنبې صحابه کرام رضي الله عنهم غوره دی، خاصکر عشره مبشره (هغه لس صحابه کرام چه د جنت زیرے ورته په دنیا کنبې په یو مجلس کنبې ورکړے شوے وو) او بیا هغه صحابه کرام چه بدرته حاضر شوی وو، بیا بیعت رضوان والا (یعنی صلح حدیبیه ته حاضر شوی خلق) او د مهاجرینو او انصارو صحابه کرامو رضوان الله علیهم اجمعین نه مخکبني اسلام راوړونکی. مؤمنان د تولو صحابه کرامو سره خالص د الله پاک دپاره محبت کوی، د هغوی خائسته صفات بیانوی، او هغوی طرفته منسوب شوی غلطو خبرو نه چپ پاتے کیری. او د الله پاک د رضا په خاطر د تولو علماو او د عدل او انصاف کونکو حکمرانانو او د هر هغه چا چه په دین کی ئے اوجتے مرتبے وي، او په مسلمانانو باندے ئے قسماقسم احسانات وي، د دین خدمت ئے کړے وی، او یا د عامو مسلمانانو خدمت ئے کړی وی ددے تولو

احترام ساتی . او د الله پاک نہ دعاء کوی چہ دا تول مسلمانان
الله پاک پہ دین کنبی د شک نہ وساتی او پہ عقیدہ کنبی ئے
د شرک نہ اوساتی، او الله پاک مسلمانان خپل مینخ کنبی د
دلہ بازی نہ اوساتی، او پہ ایمان کنبی ئے د منافقت نہ
اوساتی، او د هر قسم غلطو اخلاقو نہ دے الله پاک محفوظ
اوساتی او تر مرگه پورے دے دوی الله پاک د خپل نبی کریم
ﷺ پہ دین مضبوط پاتے کری . دا یو خو خبرے وے چہ حق
پرستہ دلہ پدے ایمان راوری او نور خلقوته ددے دعوت
کوی . ابواحمد عمادالدین

وبالله تعالی التوفیق

فہرست د عقیدے بنیادی خبرے

3	د توحید پیژندنہ او د توحید قسمونہ
3	توحید: ① ربوبیت ② الوہیت ③ اسماء لصفات
9	د اسماء حسنی مثالونہ
9	د اللہ پاک د بعض صفاتو مثالونہ
11	د کلمہ توحید لا الہ اللہ معنی
12	د توحید دکلمی ارکان
13	د کلمہ توحید لا الہ اللہ فضیلت
15	د کلمہ توحید لا الہ الا اللہ شرطونہ
23	معنی د محمد رسول اللہ ﷺ
25	د ایمان ارکان
35	د اللہ پاک پہ ملائکو باندے ایمان
36	د اللہ پاک پہ اسمانی کتابونو ایمان لرل
37	د اللہ پاک پہ رسولانو ایمان
38	پہ آخرت باندے ایمان
40	پہ قضاء او تقدیر باندے ایمان راورل
41	شرک او دہغی اقسام
44	د فرقہ ناجیہ (نجات موندونکے دلے) د عقائد